

HARMONIJA U MOLITVI

ГАРМОНІЯ В МОЛИТВІ

Mala monografija povodom 200. obljetnice
rođenja skladatelja o. Myhajla Verbyckog

Мала монографія з нагоди 200-річчя від дня
народження композитора о. Михайла Вербицького

Naslovnica omota – osnova kompozicije:

Portret-fotografija o. Myhajla Verbyckog

Передня сторона обкладинки – основа композиції:

Портрет-фотографія о. Михайла Вербицького

Poledina omota: *Himna Ukrajine*

– *stihovi Pavla Čubinskog, melodija o. Myhajla Verbyckog,*

Зворотня сторона обкладинки: *Гімн України*

– *слова Павла Чубинського, мелодія о. Михайла Вербицького*

Priredio Aleksa Pavlešin:

HARMONIJA U MOLITVI

**Mala monografija povodom 200.
obljetnice rođenja skladatelja
o. Myhajla Verbyckog**

Nakladnik:

Društvo za ukrajinsku kulturu,
Zagreb, Domagojeva 11

u suradnji s Ordinarijatom
Križevačke eparhije,
Zagreb, Kaptol 20

Za nakladnika: Aleksa Pavlešin

Glavni i tehnički urednik:
Aleksa Pavlešin

Računalna obrada fotografija,
prijelom teksta, grafički dizajn
i prijevod: Aleksa Pavlešin

Digitalni tisak: CRABATTUS

Naklada: 100 primjeraka

Підготував Алекса Павлешин:

ГАРМОНІЯ В МОЛИТВІ

**Мала монографія з нагоди 200-річчя
від дня народження композитора
о. Михайла Вербицького**

Видавець:

Товариство української культури,
Загреб, вул. Домагоєва 11

у співпраці з Ordinarijatom
Крижевецької епархії,
Загреб, вул. Каптол 20

За видавця: Алекса Павлешин

Головний і технічний редактор:
Алекса Павлешин

Комп'ютерна обробка світлин, укла-
дення тексту, графічний дизайн
та переклад: Алекса Павлешин

Цифровий друк: CRABATTUS

Випуск: 100 примірників

CIP zapis je dostupan u
računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem

000905491

ISBN 978-953-7993-01-6

HARMONIJA U MOLITVI

**Mala monografija povodom 200. obljetnice rođenja
skladatelja o. Myhajla Verbyckog**

ГАРМОНІЯ В МОЛИТВІ

**Мала монографія з нагоди 200-річчя від дня
народження композитора о. Михайла Вербицького**

Priredio Aleksa Pavlešin / Підготував Алекса Павлешин

Nekomercijalno izdanje - Noncommercial edition

Zagreb, svibanj 2015.

Загреб, травень 2015 р.

о. МУНАЈЛО VERBYCKYJ (1815. – 1870.)

о. МИХАЙЛО ВЕРБИЦЬКИЙ (1815 – 1870 рр)

PREDGOVOR

*Čovjek je velik po djelima svojim,
a u tom duhu pripada svim ljudima.*

urednik A.P.

Ove godine navršilo se 200 godina od rođenja Myhajla Verbyckog (1815.-1870.), grkokatoličkog svećenika, kompozitora, zorskog dirigenta i društvenog djelatnika. U svom radu, kao začetnik, otvarao je nove smjerove profesionalnog glazbenog djelovanja u čemu je, kako suvremenicima tako i narednim naraštajima, ostavio vrijednu baštinu.

U svojoj glazbenoj svestranosti, uz svećenički poziv u kome je našao duhovni prostor za skladanje sakralnih djela i uglazbljivanje liturgijskih molitvenih sastavnica za zbor, stvarao je solističke i zorske skladbe te skladbe za simfonijski orkestar. Uglazbljivao je i poeziju (npr. T.Ševčenka), a u tome mu je najpoznatije djelo uglazbljivanje ukrajinske himne, kojoj se ove godine obilježava 150. obljetnica prvog javnog izvođenja.

Myhajlo Verbyckij nije tek znamenita osoba pijetetom uokvirena u njegovo povijesno razdoblje, jer svojim glazbenim djelima sve vrijeme živi među ljudima, pa i tu među nama. Ne samo zbog svojstve-

ПЕРЕДМОВА

*Чоловік великий по ділу своєму,
як такий належить всім людям.*

редактор А.П.

Цього року виповнилося 200 років від дня народження Михайла Вербицького (1815-1870 рр.) - греко-католицького священника, композитора та громадського діяча. Своєю працею він започатковував нові напрями професійної музичної творчості, в якій він залишив цінну спадщину як для сучасників, так і майбутніх поколінь.

У своїй музичній універсальності, попри своє священицьке служіння, М. Вербицький знайшов духовний простір для компонування сакральних творів й музики для молитовного складу хору, створюючи композиції як для сольного співу, так і для хору та симфонічного оркестру. Серед його доробку є композиції до поетичних творів, в тому числі наприклад і до віршів Т. Шевченка. Поміж них найвідомішим твором стала мелодія українського гімну, якій цього року виповнюється 150 років від першого публічного виконання.

Михайло Вербицький є не лише видатною постаттю свого історичного періоду, адже його музика і дотепер живе поміж людей, й навіть тут,

ne aktualnosti spomenute himne kroz 150-godišnji period, već i zbog kontinuirane zaživljenosti njegovih zbornih skladbi na liturgijama.

U ovim krajevima, u Zagrebu, prvotno „Građanski mješoviti zbor“, osnovan 1931., a iste godine preimenovan u „Ćirilo-Methodov kor“, pod kojim imenom djeluje i sada pri zagrebačkoj konkatedralnoj grkokatoličkoj crkvi sv. Ćirila i Metoda, sve vrijeme na repertoaru, kako muškog tako i mješovitog sastava, ima liturgijske molitvene sastavnice i u glazbenoj obradi Myhajla Verbyckog. Ova djela, uz slične obrade Bortnjanskog, Rimski-Korsakova, Simonova, Rudkovskog i drugih, u „Vienac crkvenih pjesama za muški zbor“ u dva sveska sabrao je i dao tiskati u Zagrebu 1944. godine tadašnji potpredsjednik Kora o. Inokentij Timko (1906.-1941.).

Stoga, u ozračju jubilarnih 200 godina od rođenja Myhajla Verbyckog, prirodno je sjetiti se stihova „Oporuke“ još jednog ukrajinskog velikana T. H. Ševčenka - da ga se „ne zaboravi spomenuti tihom, blagom riječju“, što vrijedi i za druge velike, te se ovom edicijom to i čini.

Urednik

серед нас. І це не тільки через особливу актуальність гімну протягом 150 років, а й через постійне виконання хорових творів митця на літургіях.

На цих теренах, зокрема в Загребі, у 1931 році засновано "Громадянський змішаний хор", який того ж року було перейменовано на "Кирило-Мефодіївський хор", що й дотепер діє в конкафедральній греко-католицькій церкві св. Кирила і Мефодія. В постійний репертуар як чоловічого, так і змішаного складу хору включені літургійні молитовні компоненти та музичні обробки Михайла Вербицького. Віце-президент Хору Інокентій Тимко (1906-1941 рр.) зібрав їх поряд зі схожими обробками Бортнянського, Римського-Корсакова, Симонова, Рудковського та інших у двотомному виданні «Вінок церковних пісень для чоловічого хору» й подав до друку в Загребі в 1944 році.

Тому тепер, в рамках ювілейного 200-річчя від дня народження композитора, цілком природно згадати «Заповіт» ще одного українського велета - Т. Г. Шевченка – і не забути «пом'янути незлим тихим словом» й інші видатних синів України, серед яких і творець музики українського гімну Михайло Вербицький.

Редактор

Ministarstvo kulture Ukrajine
Nacionalna knjižnica Ukrajine za djecu

ZNAMENITI LIK GLAZBENE UKRAJINE

Za prigodu 200. obljetnice od rođenja ukrajinskog kompozitora o Myhajla Verbyckog

Životopis kompozitora Myhajla M. Verbyckog

Myhajlo Myhajlovyč Verbyckyj rođen je 4. ožujka 1815. u selu Javirnyk Rus'kyj kod Peremyšlja u obitelji grkokatoličkog svećenika. Rano je ostao siročić i to ga je dovelo pod skrb daljeg srodnika Ivana Snigurskog, poznatog ukrajinskog crkvenog i društvenog djelatnika u Galiciji, koji je puno učinio na formiranju svjetonazora budućeg ukrajinskog kompozitora. Myhajlo je pohađao mjesnu gimnaziju, imao je divan glas i dobar sluh, pje-
vao je u katedralnom zboru crkve sv. Ivana Krstitelja, a zahvaljujući tome dobio je temeljno glazbeno obrazovanje pod vodstvom češkog dirigenta i kompozitora Alojza Nankea. Na formiranje njegovih glazbenih sklonosti znatno je utjecalo stvara-

laštvo austrijskih kompozitora, klasika bečke škole Josepha Haydna i Wolfganga Amadeusa Mozarta, te ukrajinskih kompozitora Dmytra Bortnjanskog i Maksyma Berezovskog. Upravo su duhovni koncerti Dmytra Bortnjanskog najviše utjecali na zapadnoukrajinsku glazbu, a posebno na svjetonazor Verbyckog. Upravo tada, kada je po crkvama vladalo jednoglasje

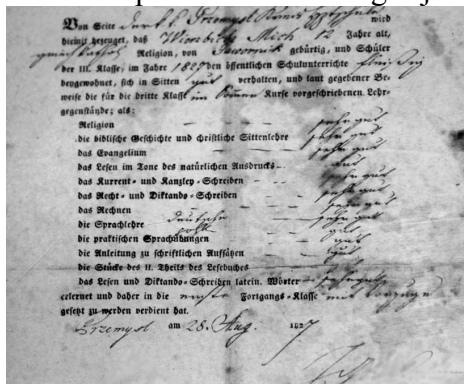

Spomen-ploča u rodnom mjestu

Дошка в місці народження

laštvo austrijskih kompozitora, klasika bečke škole Josepha Haydna i Wolfganga Amadeusa Mozarta, te ukrajinskih kompozitora Dmytra Bortnjanskog i Maksyma Berezovskog. Upravo su duhovni koncerti Dmytra Bortnjanskog najviše utjecali na zapadnoukrajinsku glazbu, a posebno na svjetonazor Verbyckog. Upravo tada, kada je po crkvama vladalo jednoglasje

i jednostavno dvoglasje, stvaralaštvo ovog umjetnika je predstavilo visokoprofesionalno višeglasje.

Svjedodžba Myhajla Verbyckog
Атестат Михайла Вербицького

Myhajlo Verbyckyj je 1833. stupio u Ljvivsku grkokatoličku Duhovnu seminariju (instituciju zatvorenog tipa, sa strogom stegom i obrazovnim sustavom izrazito podređenom crkvenim potrebama). Usporedo s time budući se kompozitor nastavljao baviti glazbenim samoobrazovanjem i dirigiranjem zborom seminarije. Njegova

strast bila je gitara, na kojoj se samouko osposobio majstorski svirati, a s vremenom čak je napisao početnicu i uredio zbirku popularnih skladbi za sviranje na gitari „Poučeniye Hitary“, koja je postala prvi takav priručnik u Ukrajini. Brojne skladbe, koje je prilagodio ili skladao za gitaru, postigle su veliku popularnost u galicijskom kućnom muziciranju. Bogoslovno naukovanje baš i nije jako privlačilo temperamentnog veselog mladića kakav je bio Myhajlo Verbyckyj. Zbog raznih disciplinskih prekršaja i peripetija tek je 1850. bio zaređen za svećenika, a 1856. postao je predstojnikom crkve Pokrova u selu Mlyny na području grada Javno. Bez obzira na odsutnost stalnih prihoda, mladi glazbenik se počinje baviti pisanjem vlastitih skladbi. Prve skladbe su bile crkvena djela: liturgije, posebni dijelovi bogoslužnih pjesama za crkveni zbor. Stvaralačka individualnost Myhajla Verbyckog najblistavije se pokazala u melodici i ritmici skladbi, zbog čega je njegova duhovna glazba postigla široku popularnost, a neke od skladbi se i dan-danas izvode u mnogim crkva-ma Ukrajine.

Period od 40-ih do 60-ih godina XIX. st. obilježene su aktivnim razvitkom kazališne glazbe u Zapadnoj Ukrajini. U ovaj proces uključio se i M. Verbycki, istovremeno nastupajući i kao

glumac-pjevač i kao skladatelj. Piše nekoliko glazbenih kazališnih djela (vodvilji, operete iz narodnog života, melodrame) za kazalište u Peremyšlju te za Narodni teatar društva „Pus'ka besida“ u Ljvovu. Među njima su „Verhovynci“, „Kozak i lovac“, „Procyhovna“, „Moskalj-čarobnjak“, „Hryc Maznycja“, „Školarač na putovanju“, „Izgubljeni mačić“, „Pidhirjany“ i druge. Uz to, autor je mnogih glazbenih djela na narodne teme, poloneza, valcera, uglazbljuje poeziju T. Ševčenka, M. Šaškevyča, J. Fedkovyča, I. Hušalevyča. Većina glazbenih izvornika za kazalište nije se sačuvala i tek kroz novinske članke iz onog vremena moglo se saznati za njegovo ovo ili ono djelo. Pa čak i ovi škrti podatci daju mogućnost izvesti pouzdane zaključke o naravi i usmjerenju kompozitora ovog perioda. Djela kompozitora strukturnim osobitostima dočaravaju zapadnoeuropske ranoklasične uvertire, u kojima oduševljava i plijeni bogatstvo jasno izraženog nacionalnog kolorita. Ova glazbena djela postala su prvim primjerom nacionalne simfonijske glazbe na profesionalnoj razini u XIX. st.. Posljednjih godina života umjetnik se bavio pedagoškim radom, pisao je članke o problemima ukrajinske glazbene prosvjete i stvaralaštva u Galiciji. Među njegovim učenicima bili su svećenici-skladatelji folkloristi Viktor Matjuk i Porfyrij Bažanskyj. Myhajlo Verbyckyj je umro 7. prosinca 1870. godine u selu Mlyny (danas u Poljskoj), poživjevši tek 55 godina.

Za života kompozitora orkestralna djela nisu mu donijela takvu slavu kao što su to učinili zborovi i scenska djela. Možda se to može objasniti time što je u to vrijeme nedostajala odgovarajuća izvođačka osnova. A upravo su uvertire najvrjedniji dio ostavštine Verbyckog. Zahvaljujući svom dojmljivom glazbenom profilu i profesionalnom majstorstvu glazbenog pisma, one bi mogle i sada biti ukrasom programa naših koncertnih orkestra i pružiti gledateljima visoku estetsku nasladu.

Stvaralaštvo M. Verbyckog važna je stranica u povijesti razvitka domovinske glazbene umjetnosti. Njegov talentirani stvaralački opus obuhvaća preko 100 zbornih, orkestralnih i glazbeno-scenskih skladbi. On je bio pravi narodni skladatelj koji nije samo suptilno osjećao duh i težnju ukrajinskog puka, već je

svojom glazbom umio pobuđivati svijetla, nadahnuta čuvstva. Zato nije slučajno da je kompozitoru najveću popularnost donijela herojsko-patetična glazba na stihove P. Čubynskog „Još nije umrla Ukrajina“. Organsko sjedinjenje nadahnute glazbe M. Verbyckog s visoko-patriotskim sadržajem poezije P. Čubynskog najbolje se stopilo sa slobodarskim težnjama ukrajinskog naroda.

Povijest pjesme-himne „Još nije umrla Ukrajina“

*Čubynskij Pavlo Platonovyč
(15. (27.) 1.1839 – 17. (29.)
1.1884.)*

*Чубинський Павло Платоно-
нович
(15. (27.) 1.1839 – 17. (29.)
1.1884.)*

*Verbyckij Myhajlo Myhajlovyč
(4.3.1815. – 7.12.1870.)*

*Вербіцький Михайло Ми-
хайлович
(4.3.1815. – 7.12.1870.)*

Po mišljenju ljevskog istraživača povijesti ukrajinske himne Oleksandra Zelinskog, „najstariji kalendarski podatak povezan s Himnom Ukrajine je 14. lipnja 1863. godine“. U okrilju patriotske kijevske „Stare zajednice“, u kojoj je bilo mnogo znamenitih djelatnika ukrajinske kulture, nastala je ideja da se stvori visoko-patriotska pjesma čiji bi stihovi nadahnjivali Ukrajinke u borbi za

slobodu i koja bi postala nacionalnom himnom.

Realizacija ove ideje pripala je pjesniku, znanstveniku-etnografu, organizatora Sjeverozapadnog odjela Ruskog geografskog društva Pavlu Čubynskom, koji je napisao pjesmu „Još nije umrla Ukrajina“. Svaki narod ima svoje svete simbole kojima, uz zastavu i grb, pripada i himna.

*Krajputaška ploča s dobrodošlicom:
„Pozdravlja Vas grad Boryspilj,
domovina Pavla Čubynckog, autora
Državne Himne Ukrajine.“*

*Вітальна придорожня дошка:
«Вас вітає місто Бориспіль, бать-
ківщина Павла Чубинського, авто-
ра Державного Гімну України.»*

Sadržaj pjesme koja mu se dopala potpuno je odgovarao svjetonazoru i stvaralačkom mentalitetu kompozitora. U početku je Myhajlo Myhajlovuč ovu pjesmu predstavio kao solističku uz pratnju gitare te ju je sam izveo pred studentima, a potom i aranžirao za zbor. Prvo zbornu izvođenje patriotske pjesme bilo je 10. ožujka 1865. na završetku ševčenkivskog koncerta u Peremyšlju. Među nacionalno svjesnom mladeži Ukrajine i svijeta djelo je odmah steklo veliku popularnost, izvodilo se na svečanim patriotskim koncertima, naročito ševčenkivskim, te je postalo doista narodnim, pjevanim i naširoko poznatim. Proces prerastanja patriotske pjesme u masovnu budnicu zahtijevao je lako pamtljive stihove, što je utjecalo na znatno skraćivanje teksta Pavla Čubynskog. Raspjevana melodija se ponešto razlikovala od prvotnog zapisa u „gitarскоj kajdanci M. Verbyckog“. Ipak, urasla u život naroda, tijekom desetljeća očuvala je svoje nepromijenjene osnovne konture, tiskana je u popularnim širokodostupnim masovnim

Pjesma je bila objavljena prvo u zbirci djela Tarasa Ševčenka u četvrtom broju ljevinskog žurnala „Meta“ 1863. godine te se zato autorstvo ove pjesme pripisivalo T. Ševčenku. U to vrijeme Myhajlo Verbycki se oduševljavao poezijom tadašnjih suvremenih pjesnika, a posebno stvaralaštvom T. H. Ševčenka.

Sadržaj pjesme koja

izdanjima. Množili su se razni prijevodi i obrade pjesme „Još nije umrla Ukrajina“ za svečana koncertna izvođenja.

Djelo je uvršteno u repertoar jednog od najslavnijih opernih pjevača Modesta Mencynskog, koji je nastupao na scenama najvećih svjetskih opernih kuća. On je ovu pjesmu 1910. snimio na gramofonsku ploču i time je po prvi put uvrstio u ovaj medij. Također postoji studijski snimak na gramofonsku ploču načinjen u USA 1916. godine u izvođenju Myhajla Zazuljaka.

Pjesma „Još nije umrla Ukrajina“ imala je ulogu nacionalne himne, zvučala je u raznim nacionalno-patriotskim okruženjima, na susretima, svečanostima u Ukrajinskoj Narodnoj Republici. Shvaćali su je kao

simbol identiteta ukrajinskog naroda u vojnom formiranju Ukrajinskih Taborskih Strijelaca, vojnika Ukrajinske ustaničke armije. Djelo je državnom himnom službeno proglašeno 15. ožujka 1939. od Seima novostvorene Karpatske Ukrajine, izvodilo se za vrijeme Akta obnove Ukrajinske državnosti 30. lipnja 1941. u Ljvovu. Daljnja povijesna sudbina Ukrajine i njene himne splela se u lanac tragičnih događaja i slavnih podviga. U Sovjetskom savezu njeno izvođenje bilo je onemogućeno prijetnjom najstrožih represija. Tek krajem 80-ih godina XX. st. pjesma je stekla novu snagu za širenje nacionalno-oslobodilačkog pokreta u Ukrajini. „Još nije umrla Ukrajina“ je slobodno zazvučala 1989. na obnovi groba P. Lubinskog u Boryspolju te 1990. kod spomenika Tarasa Ševčenka u Kijevu.

Originalni rukopis Himne „Još nije umrla Ukrajina“ – glazba Myhajla Verbyckog

Унікальний рукопис Гімну «Ще не вмерла Україна!» - музика Михайла Вербицького

Napokon, stjecanjem neovisnosti Ukrajine nakon svenarodnog referenduma provedenog 1. prosinca 1991., „Još nije umrla Ukrajina“ određena je za Državnu himnu Ukrajine. Odjek u cijelom svijetu, izazvan plamom državotvorne volje ukrajinskog naroda protegom 20.-21. st., pridonio je prevođenju himne „Još nije umrla Ukrajina“ na druge jezike (na engleski 1916., na njemački 1918. i 1919.). U američkom listu „New York Times“ tekst prijevoda ukrajinske himne objavljen je 17. svibnja 1918. povezan s prigodom proglašenja ukrajinske državnosti u Kijevu i usvajanja ove pjesme kao simbola Ukrajine. Danas se Državna himna Ukrajine izvodi u prijevodu na mnoge jezike u svijetu. U izdanju „Glazbene Ukrajine“ (1993.) Državna himna Ukrajine tiskana je na 14 jezika – partitura za puhački orkestar (glazba M. Verbyckog, redakcija M. Skoryka i J. Stankovyča, orkestracija O. Morozova). Vlada Ukrajine je 6. ožujka 2003. godine usvojila tekst i donijela Zakon o Državnoj himni Ukrajine, s riječima prve strofe i refrenom stihova P. Čubinskog, vrativši u ranijim dokumentima spomenutu inačicu prvog stiha „Još nije umrla Ukrajini slava i sloboda“. Njena nevjerojatna nadahnutost danas ima ulogu poziva na potvrdu samostalnosti i suvereniteta Ukrajine te motivira ukrajinski narod na daljnju izgradnju svoje države. Period 2013.-2014. (a i danas – op. ur.) obilježen je brojnim izvođenjima himne Ukrajine za podizanje patriotskog duha ukrajinske nacije, te borbe za svoju neovisnost i teritorijalnu cjelovitost.

S poštovanjem kroz stoljeća

Myhajlo Myhajlovyč Verbyckyj je ušao u povijest glazbene kulture kao znameniti progresivni skladatelj prve polovine XIX. st. i zborni dirigent. Njegovo stvaralaštvo imalo je osobito veliko značenje za demokratsku kulturu zapadno-ukrajinskih zemalja koje su se razvijale u izvanrednim i složenim uvjetima. Djela Verbyckog sve vrijeme sačinjavala su osnovu repertoara zapadno-ukrajinskih izvođača. Skladbe Verbyckog snažno su zaživjele domaće muziciranje, potisnuvši inozemne isprazne oblike umjetnosti. Na njegovoj stvaralačkoj tradiciji odgojen je cijeli

naraštaj zapadno-ukrajinskih glazbenika koji su se s velikim poštovanjem i ljubavlju odnosili prema korifeju rodne glazbene umjetnosti. Većina njegovih djela – prije svega „simfonije“ i zborovi – doista su biseri ukrajinske glazbe koji zaslužuju odgovarajuće mjesto u programima suvremenih koncerata.

Dvadesetih godina prošlog stoljeća na skladateljevom grobu u selu Mlyny postavljen je spomenik koji je u gornjem dijelu podsjećao na neprocjeptale pupoljke koji simboliziraju njegov ne sasvim ostvaren talent. Postupno se izgled spomenika mijenjao. Na inicijativu građana Ljvova, za grob skladatelja izrađena je 1990. metalna ograda s uobičajenim trozubcem (povijesni ukrajinski grb, op. ur.) i lirom. Vremenom je nastala ideja da se nad grobom sagradi kapelica-panteon, čiji je projekt razradio ljevovski arhitekt I. Kovalenko. Svečano otkrivanje kapelice bilo je 12. travnja 2005. godine.

Prvi spomenik Skladatelju je u Ukrajini otkriven na 6. obljetnicu Dana neovisnosti (1997.) u gradu Javorovu u Ljvivskoj oblasti. O povratku stvaralačkoj baštini M. M. Verbyskog svjedoče izdane knjige „Duhovna djela“ (Kijev, 2004.) i „Pjesme za muške kvartete“ (Peremyšlj, 2008.). U prosincu 2010. glazbena ukrajinska i poljska javnost označila je 140. obljetnicu smrti znamenitog ukrajinskog skladatelja te je u Poljskoj izdan kompakt-disk sa

U selu Strilky Starosambirskog rajona Ljvivske oblasti, na srednjoj školi Myhajla Verbyckog nalazi se rezbarena ploča za spomen na njega.

В селі Стрілки Старосамбірського району Львівської області на місцевій середній школі ім. о. Михайла Вербицького встановлено вирізьблену пам'ятну дошку на згадку про митця.

skladbama za kvartet. Ime Myhajla Myhajlovyča Verbyckog je uvršteno u kalendar svečanih datuma za period 2014.-2015., koji se obilježavaju pod pokroviteljstvom UNESCO-a.

Za 200. obljetnicu rođenja skladatelja, u Ljovu se o trošku gradskog proračuna planira postaviti i 2015. svečano otkriti spomenik, drugi u Ukrajini, autoru ukrajinske državne himne (skulptori: Andrij i Volodymyr Suhorecki; arhitekt: Volodymyr Stasjuk).

Ukazom Predsjednika Ukrajine „O obilježavanju 200. obljetnice rođenja Myhajla Verbyckog i 150. obljetnice prvog javnog izvođenja nacionalne himne“ predviđene su jubilarne svečanosti, izdanje notnih izdanja M. Verbyckog, glazbene ostavštine na kompakt-diskovima, jubilarnog tiskarnog izdanja povijesti nastanka Državne himne Ukrajine, životnog puta njenih autora, a također pripremu i puštanje u opticaj jubilarne monete, koverta i poštanske marke. Ukrajinski narod ovim odaje poštovanje tvorcima najvećeg simbola svog nacionalnog identiteta i državnosti – Myhajlu Verbyckom i Pavlu Čubynskom.

Jubilarna moneta „Myhajlo Verbyckuj“ (Puštena u opticaj 4. ožujka 2015.)

Пам'ятна монета "Михайло Вербицький" (Введено в обіг 4 березня 2015 р.)

Specijalni poštanski štambilj

Спеціальний поштовий штампель

4.3.2015. puštena je u opticaj poštanska marka № 1424 „Myhajlo Verbyckuj. 1815-1870“

04.03.2015 введено в обіг поштову марку № 1424 «Михайло Вербицький. 1815-1870».

Zborna djela (crkveni zborovi):

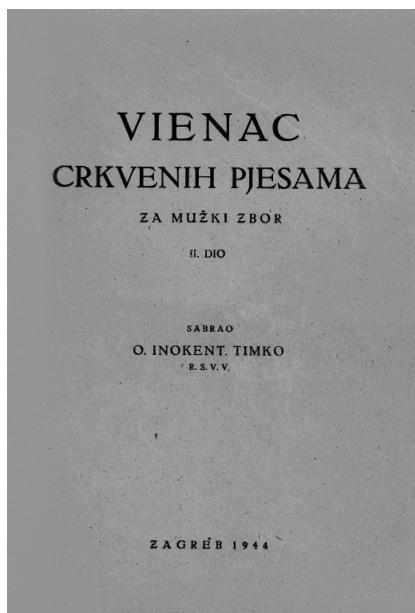
Liturgija za mješoviti zbor (1847.), inačica za muški zbor (1865); „Alyluj-a“ (liturgijsko djelo); „Anhel Vopijaše“ (liturgijsko djelo); „Iže Heruvymy“ (liturgijsko djelo); „Budy imja Hospodnje“; „Mylost myra“; „Otče naš“ (za mješoviti zbor); „Vičnaja pamjat“; „Hospody pomyluj“ (za muški zbor); „Jedyn Svjat – hvalite!“ (za mješoviti zbor); „Tebe pojem“; „Hrystos voskres“ (za muški zbor).

Muški zborovi a cappella na stihove V. Šaškevyča:

„Proljeće“; „Bivalo je, a danas“ („Mali bijah ja sjedam“); „Misao“ („Oj kukavice, kukavičice“); „Tuga“ („Kad bi znali moje rane“); „Zapjev“ („Oj vi, pjesme moje“); „Ljiljan-sloboda“; „Na parobrodu“; „Današnja pjesma“; „Rastanak“ („Cvijeće moje proljetno“); „Sive oči“; „Suze“ („U zelenom gaju slavuj jeca“); „Cvijet moli“ („Jednom je leptir mazio“).

Solo-pjesme, vokalni ansambli:

„Dajte mi pokoj duši“; „Ne želimo tuđe“, na tekst V. Šaškevyča, duet za tenora i baritona uz pratnju glasovira; „Plač udovice“, na tekst A. Lužeckog uz pratnju glasovira; „Zabava“ („Oj draga, moja draga“); „Sretan suprug“ (uz pratnju gitare).

„Vienac crkvenih pjesama za muški zbor“, II. svezak, o. Inokentija Timka (Zagreb, 1944.)

«Вінок церковних пісень для чоловічого хору» II том, о. Інокентію Тимко (Загреб, 1944 р.)

Prilog fotografija u boji // Додаток кольорових фотографій

Дрвена гркокатоличка црква великомученика Димитрија и Јавитијуку Рус'ком, гдје је некоћ био пароћом отас Мухајла Вербуцког

Дерев'яна греко-католицька церква великомученика Димитрія в Явірнику Руському, де колись служив парохом батько Михайла Вербицького

Срква Pokrova Прев. Bogorodice и Млунима, сградаена па пријелазу XVII.-XVIII. ст.

Церква Покрова Прев. Богородици в Млинах. Збудована на межі XVII-XVIII ст.

Kapelica nad grobot o. M. Verbyckog u Mlynyma (projektirao l'jvivski arhitekt I. Kovalenko)

Капличка над могилою о. М. Вербицького в Млинах (за проектом львівського архітектора І. Коваленка)

Nadgrobni kamen M. Verbyckom u selu Mlynu

Надгробок М. Вербицького в с.Млини

Spomenik o. M. Verbyckom u gradu Javorovu (autori Petro Štajer i Petro Čepelj)

Пам'ятник М. Вербицькому в м. Яворів (автори Петро Штаєр і Петро Чепель)

Projekt spomenika o. M. Verbyckom u Ljvovu (autori braća Suhorski)

Проект пам'ятника о. М. Вербицькому у Львові (автори браття Сухорські)

Uz grob gdje je sahranjen o. M. Verbyckij, u selu Mynu Jaroslavskog okruga Rrepublicka Poljska), 4.3.2015. sluđena je panahyda koju je predvodio Njegovo blaženstvo Svjatoslav.

Біля могили о. М. Вербицького в с. Млини Ярославського повіту (Республіка Польща) 4 березня 2015 р. відбулася панахида, яку відправив Блаженніший Святослав.

U prigodi 200. obljetnice rođenja o. Myhajila Verbyckog, u Javorovu je 1.3.2015. priređena svečanost koju su uveličali zborovi, izvodeći skladbe ovog skladatelja.

З нагоди 200-річчя від дня народження о. Михайла Вербицького, 1 березня 2015 р. в м. Яворів відбувся захід, на якому хорові колективи виконували твори великого композитора

OTČE NAŠ *Verbicki*

Andante moderato

2.

ot-če naš, i-že je-si na ne-be-

-sjeđ da svja-đit-sja i-mja Tvo-je,
da svja-đit

da pri-i-del carstvije Tvo-je, da bu-đeđ

vo-lja tvo-ja, ja-ko na ne-besi i na zem-

-lji hleđ naš na-sušć-nij dađđ nam dnes

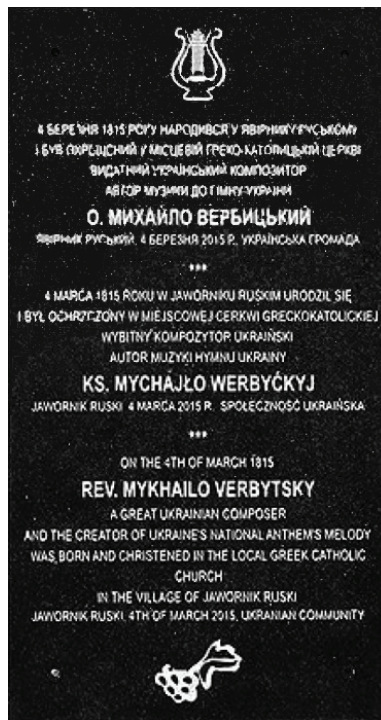
i o- stavi nam
o- stavi nam dolgi na- sa
i o- stavi nam dol- - gi
jako že i mi ostavljajmo dol- žnikom našim
ja- ko že i mi ostavljamo i ne vo-
i ne-vo- ve-di nas vo isku- še- ni-je, no iz-
vedi nas vo iskušeni-je no izbavi, iz-
-ba- vi nas o- t lu- ka - - - va - - go.

Jedna od verzija uglazbljenog
 Očenaša o. M. Verbyckog
 (Iz „Vienca crkvenih pjesama“)

Одна з версій музики о. М.
 Вербицького до Отченаша
 (З «Вінка церковних пісень»)

Operete, vodvilji, melodrame, glazba za povijesne drame:

„Buanarotti, ili postidena zavist“ (komedio-drama H. Jakymovyča u 3 prizora); „Pred ljudima anđeo ne žena, doma s mužem satana“ (u 3 prizora); „Vrhovynci“ (po igrokazu J. Koženjovskog „Karpaccu gorale“, u dva prizora); „Tijesne cipele“ (u jednom prizoru); „Galja“ (opereta-vodvilj u dva prizora); „Hryc Maznycja“ (vodvilj); „Vojnik-čarobnjak“ (po vodvilju I. Kotljarevskog „Moskalj-čarobnjak“, u jednom prizoru); „Izgubljeni mačić“ (u jednom prizoru); „Zalud novci glupavome umu“ (glazbena komedija); „Kozak i dragovoljac“ (vodvilj); „Nastja“ (u jednom prizoru); „Nije do ljubavi“ (u dva prizora); „Evo što ti je blago“ (u jednom prizoru); „Prigorci“ (u tri prizora); „Gospodstvo“; „Naivka“ (komedija u jednom prizoru); „Procyha, ili šeprtlja je ponekad korisna“ (komedio-opera u tri prizora); „Ruža“ (opereta u jednom prizoru); „Seoski moćnici“ (u tri prizora); „Trinaesti ženik, ili sanje pred svadbu“ (u jednom prizoru); „Fedko Ostrožskij“ (u pet prizora); „Crnomorski život na Kubanu“ (komična opereta u tri prizora); „Školarac na putovanju“ („Skitnica“).

*Spomen-ploča na kojoj je tro-
jezično napisano da se u ovom
selu rodio kompozitor*

*o. Myhajlo Verbyckij
Інформаційна дошка, на якій
трьома мовами написано,
що в цьому селі народився
композитор о. Михайло
Вербицький.*

Simfonije-uvertire:

D-dur (№ 1), uvertira za „Verhovynci“ (1848.—1850.); G-dur; C-dur — H-mol — C-dur (1848.—1850., kopija pod podnaslovom „Simfonija II“; H-mol — E-mol — H-dur (1848.—1850.); B-dur — G-dur (1863., № 4); E-mol — G-dur (1865., № 5); G-mol — Es-dur (1865., kopija pod podnaslovom „VI simfonija“ objavljeno s redakcijom D. Sičynskog u izdanju „Stanislavskog Bojana“ - vidjeti „Bojan Stanislavskyj“, 1905.); F-mol — F-dur (1865., u autografu s nazivom „Simfonija VI“); a-mol — A-dur (1865., № 7); uvertire za operete „Nije do ljubavi“ (1866.), „Cromorski život“ (1867.), „Naivka“ (1870.); poloneze E-dur, C-dur (1849., intermeco za „Verhovynce“), varijacije, marševi, valceri za gitaru.

Zvonik crkve velikomučenika Dymytrija u Javirnyku, gdje bi trebala biti postavljena spomen-ploča

Дзвіниця церкви великомученика Димитрія в Явірнику, де має бути Інформаційна дошка

Zanimljive činjenice:

Državna himna Ukrajine svakoga dana o podne i u ponoć zazvuči sa zvonika Myhajlivske Zlatovrhe crkve. Jedinственost ovog zvonika na cijelom post-sovjetskom prostoru je u tome što

ima ovjes oko 40 metara, sastavljen od 51 zvona težine od 2 kilograma do osam tona, povezanih strojovljem s klavirskim rasporedom tipki, što omogućava sviranje melodija. Razne melodije izvedu se svakih sat vremena, tako da se u danu na zvonima izvedu 24 melodije, od kojih svaka odgovara određenom satu, oko 20 skladbi pretežno iz ukrajinskog duhovnog i klasičnog repertoara koji je odabrala posebna komisija. Ovim suvremenim elektroničko-mehaničkim sustavom upravlja se s kompjutorskog pulta. Kompjutorski program će glazbenim mehanizmom automatski upravljati do 2099. godine, uključujući i vrijeme za opravke u zimsko-ljetnom periodu, uvažavajući i prijestupne godine. Neposredno ručno upravljanje zvonima obavljaju dva kvalificirana zvonara.

Spomen-ploča na kapelici nad grobom o. Verbyckog u Mlynima, s imenima osoba koje su otkrile i posvetile kapelicu

Пам'ятна дошка на капличці над могилою о. Вербицького в с.Млини, з даними про осіб які відкрили й посвятили каплицю

U znanstvenoj literaturi o autoru ukrajinske himne sve vrijeme nalazili su se pogrešni podatci o mjestu rođenja i vremenu njegove smrti. Smatrano je da se rodio u svećeničkoj obitelji 1815.

u selu Uljuči na pograničnom teritoriju Lemkivščyne i Nadsjannja te da je umro 6. siječnja 1870. u selu Mlyny nadomak Javorova.

Podaci o mjestu i vremenu rođenja skladatelja su ispravljani zahvaljujući istraživanju poljskog povjesničara Zdislava Budzynskog, koji je temeljem proučavanja matičnih knjiga sela Birčanskog dekanata ustanovio da se Myhajlo Verbyckyj zapravo rodio u selu Javirnyk Rus'kyj i pritom je ustanovio točan nanevak rođenja – 4. ožujka 1815. godine. Zapisi u Knjizi rođenih svjedoče da je skladateljev otac Myhajlo Andrij Verbickyj bio svećenik u crkvi Sv. Dymytirija, majka Pelagija, kći mještanina iz Peremyšlja Ivana Pacanovskog. Umjetnikovi roditelji održavali su prijateljske dobrosusjedske odnose sa širokim krugom mjesnog gospodstva i sa svećenicima okolnih sela te su uživali veliko poštovanje i autoritet.

Vrijeme smrti kompozitora utočnio je Stanislav Ljudkevyč, koji je 1920. u djelima M. Verbyckog pronašao njegove vlastoručne zapise od 6. travnja i 1. kolovoza 1870. godine, a također zapis J. Bačynskog na prvoj stranici rukopisa njegovog posljednjeg djela, operete „Naivka“, da je to „Posljednji uradak prije njegove smrti dana 7.12.1870. u Mlynima“.

Državna himna Ukrajine prošla je dug put od svoje pojave do utvrđivanja. Po klasifikaciji Oleksandra Zelinskog povijesni put tog djela može se podijeliti na tri perioda:

1. period – postojanje djela kao političke pjesme (1863.-1885.);

2. period – zaživljavanje i utvrđivanje kao općenacionalne himne (1885.-1918.);

3. period – djelo funkcionira kao državni simbol (1918.-1921., s kratkim bljeskom 1939., te konačnom obnovom 1991.).

Myhajlo Verbyckyj je među prvim skladateljima koji je uglazbljivao poeziju T. H. Ševčenka. Posebno, stvorio je zbor-kantatu „Zapovit“ (prev. - „Oporuka“), koja je praižvedena 1868. godine na ševčenkivskom koncertu u Ljvovu. Ovo djelo je priređeno za veliki sklop izvođača – dva zbora (mješoviti i muški), soliste i simfonijski orkestar.

Za života kompozitora najveću popularnost je imala predstava „Pidhirjany“ (prev. – „Prigorci“), koja je na sceni teatra „Rus'ka Besida“ igrana preko 70 puta.

Izvorni multimedijски slajdovi: slog - L. M. Iljčenko; urednik - N. Kijko

(Za ovo tiskano izdanje mjestimice skratio A.P.)

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

СЛАВЕТНА ПОСТАТЬ МУЗИЧНОЇ УКРАЇНИ

З нагоди 200-річчя від дня народження українського композитора о. Михайла Вербицького

Біографія композитора М. М. Вербицького

Михайло Михайлович Вербицький народився 4 березня 1815 р. в селі Явірник Руський біля Перемишля в родині священника греко-католицької церкви. Раннє сирітство привело його під опікунське крило далекого родича Івана Снігурського, відомого українського церковного і громадського діяча Галичини, який багато зробив для становлення світогляду майбутнього українського композитора. Михайло навчався в місцевій гімназії, мав чудовий голос і слух, співав у кафедральному хорі собору Івана Хрестителя, завдяки чому отримав ґрунтовну музичну освіту під керівництвом чеського диригента і композитора Алоїза Нанке. На формування його музичних уподобань значно вплинула творчість австрійських композиторів, класиків віденської школи Йозефа Гайдна і Вольфганга Амадея Моцарта та українських композиторів Дмитра Бортнянського та Максима Березовського. Саме духовні концерти Дмитра Бортнянського найбільше вплинули на західноукраїнську музику і світогляд Вербицького зокрема. Адже тоді, коли в церквах панувало одноголосся та простеньке двоголосся, творчість цього митця представила високопрофесійне багатоголосся.

У 1833 році М. Вербицький вступив до Львівської греко-католицької Духовної семінарії (заклад закритого типу з суворою дисципліною і системою навчання, чітко регламентованою церковними потребами). Разом з тим, майбутній композитор продовжував займатись музичною самоосвітою та керував хором семінарії. Його уподобанням була гітара, на якій він самотужки навчився майстерно грати, а згодом навіть уклав самовчитель та впорядкував збірку популярних

творів для гри на гітарі «Поученіє Хітари», яке стало першим посібником в Україні. Численні твори, перекладені або створені ним для гітари, здобули широку популярність у галицькому домашньому музикуванні. Богословські науки не надто приваблювали темпераментного, життєрадісного юнака, яким був Михайло Вербицький. Через різні дисциплінарні провину, перипетії особистого життя лише 1850 року він одержав стан священика, а 1856 року став настоятелем Покровської церкви у с. Млини на Яворівщині. Незважаючи на відсутність постійного заробітку, молодий музикант починає займатись написанням власних творів. Першими композиціями були церковні твори: літургії, окремі частини богослужбних піснеспівів для церковних хорів. Творча індивідуальність Михайла Вербицького найяскравіше виявилась у мелодиці та ритміці композицій, тому його духовна музика набула широкої популярності, а деякі з них звучать донині у багатьох церквах України.

40-60-ті рр. XIX ст. відзначались активним розвитком театральної музики у Західній Україні. До цього процесу долучається і М. Вербицький, одночасно виступаючи як актор-співак, так і композитор. Він пише декілька музичних п'єс (водевілі, народно-побутові оперети, мелодрами) для Перемишльського театру та для Львівського Народного театру товариства «Руська бесіда». Серед них «Верховинці», «Козак і охотник», «Проциха», «Москаль-чарівник», «Гриць Мазниця», «Школяр на мандрівці», «Запропашений котик», «Підгіряни» та інші. Крім того, він є автором багатьох музичних творів на народні мелодії, полонезів, вальсів, озвучує поезії Т. Шевченка, М. Шашкевича, Ю. Федьковича, І. Гушалевича. Більшість музичних оригіналів до театральних п'єс не збереглися і лише із заміток тогочасної преси можливо було дізнатися про той чи інший його твір. І навіть ці скупі відомості надають можливість зробити певні висновки про характер і спрямування творчості композитора цього періоду. За структурними особливостями твори композитора нагадують західноєвропейські ранньокласичні увертюри, в яких дивує і захоплює багатство яскраво вираженого національного колориту. Ці музичні твори стали першими зразками XIX ст. національної симфонічної музики на профе-

сійній основі. В останні роки життя митець займався педагогічною діяльністю, писав статті про проблеми української музичної освіти і творчості у Галичині. Серед його учнів були священники-композитори, фольклористи Віктор Матюк і Порфи́рій Бажанський. Михайло Вербицький помер 7 грудня 1870 року в с. Млини (нині у Польщі), проживши лише 55 років.

За життя композитора оркестрові твори не принесли йому такої слави, як хори і сценічна музика. Можливо, це пояснюється тим, що в той час бракувало відповідної виконавської бази. Проте саме увертюри — чи не найцінніша частина спадщини Вербицького. Завдяки своїм яскравим музичним образам і професіональній майстерності музичного письма вони могли б і зараз бути окрасою програм наших концертних колективів, давати глядачам високу естетичну насолоду.

Творчість М. Вербицького — важлива сторінка в історії розвитку вітчизняного музичного мистецтва. Його творчий доробок складає понад 100 талановитих хорових, оркестрових і музично-драматичних композицій. Він був справжнім народним композитором, який не лише тонко відчував настрої та мрії українського суспільства, але і зумів своєю музикою збуджувати світлі, піднесені почуття. Тому не випадково найбільшу популярність композиторові принесла героїко-патетична музика до вірша П. Чубинського «Ще не вмерла Україна». Органічне поєднання піднесеної музики М. Вербицького з високопатріотичним змістом поезії П. Чубинського якнайкраще співпадало з волелюбним прагненням українського народу.

Історія пісні-гімну «Ще не вмерла Україна»

На думку львівського дослідника історії нашого гімну Олександра Зелінського «найдавніша документована дата, пов'язана з Гімном України, є 14 червня 1863 р.». У середовищі патріотичної київської «Старої громади», до якої входило багато визначних діячів української культури, виник задум створити високопатріотичний вірш, який надавав би українцям наснагу до боротьби за волю, став би національним гімном. Реалізувати цей задум випало поету, вченому-

етнографу, організатору Південно-західного відділу Російського географічного товариства Павлові Чубинському, який написав вірш «Ще не вмерла Україна». Кожен народ має свої священні символи, до яких крім прапора та герба, належить гімн.

Вперше вірш був опублікований у збірці творів Тараса Шевченка у четвертому номері львівського журналу «Мета» за 1863 рік, тому спочатку авторство даного вірша приписували Т. Шевченку. Михайло Вербицький захоплювався поезіями сучасних на той час поетів, зокрема творчістю Т. Г. Шевченка.

Зміст вірша, який припав до вподоби, повністю відповідав світоглядним позиціям і творчій ментальності композитора. Спочатку Михайло Михайлович представив цю пісню як солоспів у супроводі гітари і сам композитор виконав перед студентами, а згодом аранжував її для хору. Перше хорове виконання патріотичної пісні прозвучало 10 березня 1865 року на завершення Шевченківського концерту у Перемишлі. Твір відразу набув неабиякої популярності серед національно свідомої української молоді Галичини та світу, виконувався у святкових патріотичних концертах, особливо шевченківських, та став по-справжньому народним, широко відомим та розспіваним. Процес перетворення патріотичної пісні на масову, закличну вимагав легкого запам'ятовування слів, що спричинило до значного скорочення поезії Павла Чубинського. Розспівана мелодія дещо відрізнялась від зафіксованої у «гітарному зошиті М. Вербицького». Проте, утверджена у народному побуті, упродовж десятиліть зберегла свої основні контури незмінними, друкувалась у призначених для широкого вжитку популярних масових виданнях. Множились різні переклади і опрацювання «Ще не вмерла Україна», призначені для концертного, урочистого виконання.

Твір увійшов до репертуару одного з найславетніших оперних співаків - Модеста Менцинського, який виступав на сценах найбільших театрів світу. У 1910 р. він записав цю пісню на грамофонну платівку, таким чином вперше увічнивши її механічним засобом. Також існує студійний запис на грамплатівку, який був записаний у США 1916

року у виконанні Михайла Зазуляка.

Пісня «Ще не вмерла Україна» виконувала функцію національного гімну, звучала в різних національно-патріотичних осередках, на зустрічах, урочистостях в Українській Народній Республіці. Її сприймали як символ звитяги українського народу у військовому формуванні Українських Січових Стрільців, воїнів Української повстанської армії. Офіційно твір був проголошений державним гімном 15 березня 1939 р. Сеймом новоутвореної Карпатської України, виконувався під час Акту відновлення Української державності 30 червня 1941 р. у Львові. Подальша історична доля України та її гімну сплелися в ланцюг трагічних подій і величних подвигів. У Радянському Союзі її виконання загрожувало найсуворішими репресіями. Лише наприкінці 80-х років 20 століття пісня набула нової сили за поширення національно-визвольного руху в Україні. У 1989 р. «Ще не вмерла Україна» вільно прозвучала на відновленні могили П. Чубинського у Борисполі та у 1990 р. біля пам'ятника Тараса Шевченка у Києві.

Нарешті із здобуттям незалежності України після всенародного референдуму 1 грудня 1991 року музична редакція національного гімну «Ще не вмерла Україна» була затверджена Державним гімном нашої країни. Резонанс, викликаний у всьому світі спалахом державницького волевиявлення українського народу протягом 20-21 століть, сприяв

появі перекладу гімну «Ще не вмерла України...» іноземними мовами (англійською – у 1916 р., німецькою – у 1918, 1919 рр.). У американській газеті «Нью-Йорк таймс» текст перекладу українського гімну був опублікований 17 травня 1918 року у зв'язку з проголошенням в Києві української державності та прийняттям цієї пісні як державного пісенного символу України. Сьогодні Державний Гімн України перекладений та виконується багатьма мовами світу. Виконання гімну 14 мовами світу У видавництві «Музична Україна» (1993 р.) вийшла в світ партитура Державного Гімну України (музика М. Вербицького, редакція М. Скорика та Є. Станковича, оркестровка О. Морозова) для духового оркестру. 6 березня 2003 року Уряд України ухвалив текст та прийняв Закон про Державний Гімн України зі сло-

вами першого куплету та приспіву вірша П. Чубинського, повернувши згадуваний у ранніх документах варіант першого рядка «Ще не вмерла України і слава, і воля». Його дивовижна енергетика і вольова наснага нині відіграє роль заклику до затвердження самостійності та суверенітету України, надихає український народ на подальшу розбудову своєї держави. 2013-2014 рр. знаменувалися чисельними виконаннями гімну України для підняття духу патріотизму української нації та боротьби за свою незалежність та територіальну цілісність.

Крізь віки з пошаною

Михайло Михайлович Вербицький увійшов в історію музичної культури як видатний прогресивний композитор першої половини ХІХ ст., хоровий диригент. Його творчість мала особливо велике значення для демократичної культури західноукраїнських земель, що розвивалась в особливих та складних умовах. Твори Вербицького тривалий час становили основу репертуару західноукраїнських виконавських колективів. Композиції Вербицького міцно увійшли у практику домашнього музикування, витіснивши зарубіжні низькопробні зразки мистецтва. На його творчих традиціях виховувалося ціле покоління західноукраїнських музикантів, які з великою пошаною і любов'ю ставились до корифея рідного музичного мистецтва. Більшість його творів — передусім «симфонії» і хори — це справжні перлини української музики, які заслуговують на те, щоб посісти належне місце у програмах сучасних концертів.

У 20-х рр. минулого століття на могилі композитора в с. Млини встановили пам'ятник, який у верхній частині нагадував два нерозквітлі бутони, які символізували не до кінця розкритий його талант. Поступово вигляд пам'ятника змінювався. У 1990 р. на могилі композитора за ініціативи львів'ян було виготовлено металеву огорожу із зображенням тризуба і ліри. Згодом виник задум спорудити над могилою каплицю-пантеон, проект якої розробив львівський архітектор І. Коваленко. Урочисте відкриття каплиці відбулось 12 квітня 2005 року.

Перший пам'ятник композиторові в Україні був від-

критий на 6-ту річницю Дня Незалежності (1997 р.) у м. Яворові Львівської області. Повернення до творчої спадщини М. М. Вербицького засвідчують видані книги «Духовні твори» (Київ, 2004) та «Пісні для чоловічих квартетів» (Перемишль, 2008). У грудні 2010 р. музична українська та польська громадськість відзначила 140 річницю від дня смерті видатного українського композитора та випустила твори для квартету на компакт-дисках у Польщі. Ім'я Михайла Михайловича Вербицького включено до календаря пам'ятних дат на 2014-2015 роки, які відзначаються під егідою ЮНЕСКО.

До 200-річчя від дня народження композитора за кошти громадськості у Львові планується звести другий в Україні пам'ятник автору музики українського державного гімну та урочисто відкрити у 2015 р. (Скульптори: Андрій і Володимир Сухорські Архітектор: Володимир Стасюк).

Указом Президента України «Про відзначення 200-річчя від дня народження Михайла Вербицького та 150-ї річниці першого публічного виконання національного гімну» передбачені ювілейні заходи, випуск нотних видань

Хорові твори (церковні хори):

Літургія для мішаного хору (1847), варіант для чоловічого хору (1865); «Алілуйя» (літургійний твір); «Ангел вопіяше» (літургійний твір); «Іже Херувими» (літургійний твір); «Буди ім'я Господн»; «Милость мира»; «Отче наш» (для мішаного хору); «Вічная пам'ять»; «Господи, помилуй» (для чоловічого хору); «Єдин Свят — хваліте!» (для мішаного хору); «Тебе поєм»; «Христос воскрес» (т. зв. «Велике», літургійний твір); «Христос воскрес» (для чоловічого хору).

Чоловічі хори асаррелла на слова В. Шашкевича:

«Весна»; «Бувало, а нині» («Малим бувало я сідаю»); «Думка» («Ой зазуле, зазуленько»); «Жаль» («Коб мої рани знали»); «Заспів» («Ой ви, мої співаночки»); «Лілея-воля»; «На пароході»; «Нинішня пісня»; «Прощане» («Квіти мої веснянії»); «Сиві очі»; «Сльози» («У зеленім бірку соловій заводить»); «Цвітка молить» («Раз мотилька голубила»).

Солоспіви, вокальні ансамблі:

«Отдайте мі покой душі»; «Не чужого ми бажаєм», слова В. Шашкевича, ует для тенора й баритона із супроводом фортепіано; «Плач вдовиці», на слова А. Лужецького, з супроводом фортепіано; «Погулянка» («Ой дана, моя дана»); «Щасливий супруг» (із супроводом гітари).

Оперети, водевілі, мелодрами, музика до історичних п'єс:

«Буанаротті, або застиджена зависть» (комедіо-драма Г. Якимовича в 3-х діях); «В людях ангел не жона, вдома з мужом сатана» (в 3-х діях); «Верховинці» (за п'єсою Й. Коженьовського «Каграссу gogale», у 2-х діях); «Вузькі черевики» (в 1-й дії); «Галя» (оперета-водевіль в 2-х діях); «Гриць Мазниця» (водевіль); «Жовнір-чарівник» (за водевілем І. Котляревського «Москаль-чарівник», в 1-й дії); «Запропашений котик» (в 1-й дії); «І гроші нінащо, як розум ледащо» (музична комедія); «Козак і охотник» (водевіль); «Настя» (в 1-й дії); «Не до любви» («Не до любові») (в 2-х діях); «От тобі і скарб» (в 1-й дії); «Підгіряни» (в 3-х діях); «Панщина » «Простачка» (комедія в 1-й дії); «Проциха, або поплетя часом придасться (придається)» (комедіо-опера у 3-х діях); «Рожа» (оперета в 1-й дії); «Сільські пленіпотенти» (в 3-х діях); «13-й жених, або Мрії перед весіллям» (в 1-й дії); «Федько Острожський» (в 5-й діях); «Чорноморський побит на Кубані» (комічна оперета в 3-х діях); «Школяр на мандрівці»ϕ («Приблуда»).

Симфонії-увертюри:

Ре мажор (№ 1), вступ до «Верховинців» (1848—1850); Соль мажор; До мажор — ля мінор — До мажор (1848—1850, копія під заголовком «Симфонія II»); Ля мінор — мі мінор — Ля мажор (1848—1850); Сі-бемоль мажор — Соль мажор (1863, № 4); Мі мінор — Соль мажор (1865, № 5); Соль мінор — Мі-бемоль мажор (1865, копія під заголовком «VI симфонія» опубліковано за редакцією Д. Січинського у видавництві «Станіславського Бояна» - дивитись «Боян Станіславський», 1905); Фа мінор — Фа мажор (1865, в автографі назв «Симфонія VI»); Ля мінор — Ля мажор (1865,

№ 7); Увертюри до оперет «Не до любові» (1866), «Чорноморський побит» (1867), «Простачка» (1870); Полонези Мі мажор, До мажор (1849, антракт до «Верховинців»), варіації, марші, вальси для гітари.

Цікаві факти:

Кожного дня о 12. 00 та о 24.00 Державний Гімн України звучить у карильйоні дзвіниці Михайлівського Золотоверхого собору (Михайлівський карильйон) Унікальність заввишки близько 40 м, має у своєму складі 51—Михайлівського карильйону : є найбільшим зібранням дзвонів у одному — дзвін вагою від 2 кг до 8 тонн; вперше у місці не лише в Україні, а й в усьому пострадянському просторі. православному світі застосовано хроматичний набір дзвонів, які сполучені із фортепіанною системою клавіш. Наявність дзвонів перетворила Михайлівську дзвіницю на міські куранти з щогодинним музичним супроводом. Цікаві факти За добу виконуються теми з 24 мелодій, кожна з яких відповідає певному часу — загалом близько 20 творів переважно з духовного і класичного українського репертуару, які підбирала спеціально створена комісія. Ця сучасна електронно-механічна система керується з комп'ютерного пульта. Комп'ютерна програма до 2099 року автоматично керуватиме курантами, враховуючи годинні поправки в зимово-літні періоди, високосні роки. Управління вручну, тобто безпосереднє керування дзвонами карильйону здійснюють в Києві 2 кваліфікованих дзвонаря.

Тривалий час у науковій літературі про автора гімну України побутовали хибні твердження щодо його місця народження і часу смерті. Вважалося, що він народився в сім'ї священника 1815 р. в с. Улючі на пограничній території Лемківщини та Надсяння, а помер 6 січня 1870 р. у с. Млинах неподалік Яворова.

Натомість відомості про місце і час народження композитора були спростовані завдяки знахідці польського історика Здзіслава Будзинського, який на підставі вивчення метричних книг сіл Бірчанського деканату встановив, що насправді Михайло Вербицький народився у с. Явірник Руський і при цьому встановив точну дату народження — 4

березня 1815 року. Записи у Книзі народжень свідчать, що батько композитора - Михайло-Андрій Вербицький був священиком церкви св. Димитрія; мати - Пелагія, дочка перемиського міщанина Івана Пацановського. Батьки митця підтримували дружні добросусідські стосунки з широким колом місцевої шляхти та з священиками навколишніх сіл, користувалися серед них повагою та авторитетом.

Уточнив дату смерті композитора Станіслав Людкевич, який 1920 р. знайшов на творах М. Вербицького його власноручні написи від 6 квітня та 1 серпня 1870 року, а також дописку Є. Бачинського на першій сторінці рукопису його останнього твору оперети «Простачка», де повідомлялося, що це «Послідна праця перед смертю его дня 7.12.1870 в Млинах».

Державний гімн України пройшов довгий шлях свого утвердження від своєї появи. За періодизацією Олександра Зелінського, історичний шлях твору можна розділити на три періоди:

1 період – існування твору як політичної пісні (1863-1885);

2 період – побутування і утвердження як загальнонаціонального гімну (1885-1918);

3 період – твір функціонує як державний символ (1918-1921, з коротким спалахом – 1939, прикінцевим відновленням у 1991).

Михайло Вербицький - один із перших композиторів, який поєднав поезію Т. Г. Шевченка з музикою. Зокрема, створив хор-кантату «Заповіт», яку вперше виконали 1868 року на шевченківському концерті у Львові. Цей твір призначений для великого складу виконавців - подвійного хору (мішаного і чоловічого), солістів та симфонічного оркестру.

Найбільшу популярність за життя композитора мала вистава «Підгіряни», яка пройшла на сцені театру «Руська Бесіда» понад 70 разів.

Укладач: Л. М. Ільченко; Редактор: Н. Кійко

(Для цього видання частково скоротив А.П.)

S A D R Ź A J / З М І С Т
HARMONIJA U MOLITVI / ГАРМОНІЯ В МОЛІТВІ

PODNASLOV	Str.
<i>Predgovor / Передмова</i>	7
ZNAMENITI LIK GLAZBENE UKRAJINE	9
Životopis kompozitora Myhajla M. Verbyckog	9
Povijest pjesme-himne „Još nije umrla Ukrajina“	12
S poštovanjem kroz stoljeća	15
Zborna djela (crkveni zborovi)	18
Muški zborovi a cappella na rijachi V. Šaškevyča	18
Solo-pjesme, vokalni ansambli	18
Prilog fotografija u boji Додаток кольорових фотографій	19
Operete, vodvilji, melodrame, glazba za povijesne drame	25
Simfonije-uvertire	26
Zanimljive činjenice	26
СЛАВЕТНА ПОСТАТЬ МУЗИЧНОЇ УКРАЇНИ	29
Біографія композитора М. М. Вербицького	29
Історія пісні-гімну «Ще не вмерла Україна»	31
Крізь віки з пошаною	34

Хорові твори (церковні хори)	35
Чоловічі хори асаррелла на слова В. Шашкевича	35
Солоспіви, вокальні ансамблі	36
Оперети, водевілі, мелодрами, музика до історичних п'єс	36
Симфонії-увертюри	36
Цікаві факти	37

Напомена

Za ovo izdanje korištene su fotografije sa sljedećih web-stranica:

<http://chl.kiev.ua>
<http://www.filatelist.org.ua>
<http://olx.ua>
<http://uk.wikipedia.org>
<http://svitppt.com.ua>
<http://ugcc.kharkiv.ua>
<http://vgolos.com.ua>
<http://stsrda.gov.ua>
<http://dailylviv.com>

Примітка

Для цього видання використано світлини з таких інтернет-ресурсів:

<http://ua.ciru.org>
<http://coins-ukraine.at.ua>
<http://www.day.kiev.ua>
<http://risu.org.ua>
<http://vetuniver.lviv.ua>
<http://zik.ua>
<http://ks.ridna.ua>
<http://cerkiew.nazwa.pl>

Гімн України

Maestoso

музика М. Вербицького
слова П. Чубинського

В F В F#° Gm D Gm F

Ще не вмер - ла У - кра-ї - на, і сла - ва, і во - ля,

5 В В Cm° D D Gm

ще нам, брат - тя мо - ло-ді - і у - сміх-неть - ся до - ля!

9 D Gm D Gm F F7 В

Зги-нуть на - ші во - ро-жень-ки, як ро - са на сон - ці,

13 D Gm D Gm D Gm

за - па - ну - ем і ми, брат-тя, у сво - їй сто - рон - ці,

17 В F F#° Gm F В F7

ду - шуй ті - ло ми по - ло - жим за на - шу сво - бо - ду,

21 В F F#° Gm D Gm

і по - ка - жем, що ми, брат - тя, ко - заць - ко - го ро - ду.